

Л. М. Івашова, доктор наук з державного управління,
професор, професорка кафедри публічного управління
та митного адміністрування Університету митної справи
та фінансів
<https://orcid.org/0000-0003-3176-919X>

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ДОБРОЧЕСНОСТІ СЕРЕД МОЛОДІ В МИТНИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ ТА ЄС: ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ТА ОСВІТНІЙ ВИМІР (НА ПРИКЛАДІ ПРОГРАМИ ERASMUS+ МОДУЛЯ JEAN MONNET)¹

У статті здійснено комплексний порівняльний аналіз антикорупційних механізмів, що застосовуються в митних органах України та держав-членів Європейського Союзу, з урахуванням результатів діяльності у 2025 році, а також означено роль міжнародних освітніх програм, зокрема ERASMUS+ (Модуль Жан Моне) у формуванні нової культури доброчесності публічних службовців. Актуальність дослідження зумовлена активною фазою європейської інтеграції України, зокрема виконанням вимог переговорного розділу 29 «Митний союз», що вимагає безпрецедентного рівня інституційної доброчесності та прозорості митних процедур. Досліджено трансформацію вітчизняної моделі запобігання корупції, яка протягом 2025 року характеризувалася впровадженням жорстких інструментів моніторингу, таких як психофізіологічне опитування (поліграф), перевірка способу життя посадових осіб, а також розбудова інституту викривачів та створення Мобільного антикорупційного центру. Висвітлено позитивні зміни в митних органах України у напрямі запобігання та протидії корупції. За результатами компаративного аналізу протиставлено український (переважно контролюючий) підхід європейській парадигмі, що базується на принципі «запобігання через автоматизацію та невідворотність» (Paperless Customs, багаторівневий контроль за участю OLAF та EPPO, алгоритмічне управління ризиками без втручання людського фактору). Особливу увагу приділено ролі освітнього компонента у формуванні нової культури доброчесності серед молоді на прикладі реалізації грантової програми ERASMUS+ (Модуль Жан Моне) «Досвід ЄС у сфері митної безпеки та протидії корупції в Україні» на базі Університету митної справи та фінансів. Доведено, що стратегічним орієнтиром для вітчизняної митниці має стати перехід від тактики ситуативного виявлення корупційних правопорушень до стратегії розбудови стійкого доброчесного середовища шляхом тотальної цифровізації митної справи та виховання молодого покоління митників з нульовою толерантністю до корупції.

Ключові слова: антикорупційна політика, митна безпека, доброчесність, молодь, антикорупційна інфраструктура, конфлікт інтересів, європейські стандарти, цифровізація митниці, освітні програми, Модуль Жан Моне.

L. M. Ivashova. Forming a Culture of Integrity Among Youth in the Customs Authorities of Ukraine and the EU: Practical Experience and Educational Dimension (Based on the Erasmus+ grant program Jean Monnet Module)

This article conducts a comprehensive comparative analysis of the anti-corruption mechanisms applied in the customs authorities of Ukraine and the European Union Member States, taking into account the performance results of 2025. It also highlights the role of international educational programs, specifically Erasmus+ (Jean Monnet Module), in shaping a new culture of integrity among public servants. The study's relevance is driven by the active phase of Ukraine's European integration, particularly the fulfillment of the requirements under Negotiating Chapter 29, "Customs Union," which demands an unprecedented level of institutional integrity and transparency in customs procedures. The research examines the transformation of the domestic corruption prevention model, which in 2025 featured the introduction of strict monitoring tools, such as psychophysiological testing (polygraph), lifestyle monitoring of officials, the development of a whistleblower protection framework, and the establishment of the Mobile Anti-Corruption Center. The paper highlights positive shifts in Ukraine's customs authorities regarding corruption prevention and counteraction. Based on the comparative analysis, the predominantly control-oriented Ukrainian approach is contrasted with the European paradigm, which relies on the principle of "prevention through automation and inevitability" (Paperless Customs, multi-level control involving OLAF and EPPO, and algorithmic risk management without human intervention). Special attention is given to the educational component's role in fostering a new culture of integrity among the youth, illustrated by the implementation of the Erasmus+ grant program (Jean Monnet Module) "EU Experience in Customs Security and Anti-Corruption in Ukraine" at the University of Customs and Finance. The study proves that the strategic benchmark for domestic customs should be the transition from the tactics of situational detection of corruption offenses to a strategy of building a sustainable environment of integrity through the comprehensive digitalization of customs processes and the education of a new generation of customs officers with zero tolerance for corruption.

¹ Дослідження виконане в рамках виконання проєкту Кафедра Жана Моне «ДОСВІД ЄС У СФЕРІ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ» (101127879 – EUFOCUSACU – ERASMUS – JMO-2023-HEI-TCH-RSCH) Jean Monnet Actions: Module (2023–2026). Проєкт фінансується Європейським Союзом. Висловлені думки та погляди є лише особистими думками авторки і не відображають позицію ЄС чи Виконавчого агентства з освіти та культури ЄС (EACEA). Європейський Союз та EACEA не несуть відповідальності за ці погляди.

Key words: *anti-corruption policy, customs security, integrity, youth, anti-corruption infrastructure, conflict of interest, European standards, customs digitalization, educational programs, Jean Monnet Module.*

Постановка проблеми. У контексті набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС та відкриття офіційних переговорів щодо вступу, імплементація європейських стандартів у сфері митної справи є одним із ключових маркерів інституційної спроможності держави. Виконання вимог переговорного розділу 29 «Митний союз» передбачає не лише гармонізацію митного законодавства, але й докорінну зміну філософії роботи Державної митної служби України (Держмитслужби). Історично митні органи належали до зон із підвищеним корупційним ризиком через значний обсяг дискреційних повноважень посадових осіб, складність процедур та безпосередній контакт із суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Попри значні зусилля та реформи, проблема забезпечення доброчесності залишається гострою. Сучасний етап розвитку вимагає переходу від фрагментарних каральних заходів до побудови системної антикорупційної інфраструктури, що унеможливило б саму появу корупційних ризиків. Важливим аспектом цього процесу є вивчення та імплементація передового європейського досвіду, що має відбуватися не лише на рівні державного управління, але й в академічному та молодіжному середовищі – через підготовку нової генерації митників. Саме студентська молодь, яка формує свій світогляд у нових євроінтеграційних реаліях і не обтяжена стереотипами минулого, є тим рушійним ядром, що здатне природно сприйняти та впровадити європейські принципи прозорості. Тому актуалізується необхідність наукового осмислення результатів антикорупційних заходів 2025 року крізь призму європейських практик та освітніх ініціатив.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Проблематика запобігання корупції в митних органах та адаптації вітчизняного митного законодавства до стандартів ЄС постійно перебуває в полі зору науковців та практиків. Вагомий внесок у дослідження інституціоналізації митної безпеки та боротьби з корупцією в митній сфері зробили такі вітчизняні вчені, як І. Бережнюк і П. Пашко [1], Є. Додін [2], Л. Івашова, Н. Виноградова та Н. Шевченко [3], Л. Івашова, Л. Антонова та С. Штиршов [4], В. Ченцов [5] та інші. Водночас міжнародний аспект проблеми та європейські стандарти доброчесності ґрунтовно аналізуються у звітах OLAF [6], GRECO [7] та аналітичних матеріалах проєкту EU4PFM [8]. Переглянута Аруська декларація ВМО [9] та Митні Сині книги ЄС [10] формують базовий міжнародний стандарт у цій сфері. Однак, незважаючи на наявні наукові праці, більшість попередніх досліджень зосереджувалися на теоретичних аспектах євроінтеграції. Натомість бракує комплексних праць, які б аналізували практичні результати впровадження новітніх інструментів у порівнянні з поточними операційними моделями митниць країн ЄС, а також розглядали синергію державної антикорупційної політики та міжнародних освітніх програм (на кшталт Еразмус+) для підготовки нової генерації публічних службовців, зокрема молоді як головної рушійної сили майбутніх антикорупційних змін.

Метою статті є здійснення порівняльного аналізу ефективності антикорупційних заходів, впроваджених у митних органах України за результатами 2025 року, зі стандартами та практиками ЄС, а також у визначенні ролі міжнародних освітніх програм (Модуль Жан Моне) у формуванні нової культури доброчесності у молоді як майбутніх публічних службовців.

Виклад основного матеріалу. Інституціоналізація антикорупційних заходів у митних органах є складним багаторівневим процесом, що вимагає узгодженості національного законодавства з глобальними та регіональними стандартами. Базовим міжнародним документом, який визначає архітектуру митної доброчесності у світі, є Переглянута у 2003 році Аруська декларація ВМО [9] щодо належного управління та доброчесності в митній справі. Цей документ закріпив аксіому: корупція в митних органах здатна знищити економічну безпеку держави, спотворити міжнародну торгівлю та підірвати довіру суспільства до урядових інституцій.

Європейський Союз, інтегруючи принципи Аруської декларації, розробив власну, більш деталізовану методологію – «Митні прототипи» (Customs Blueprints, 2007) [10]. Вони слугують еталоном (Best Practices) для розбудови сучасних, прозорих та ефективних митних адміністрацій. Ключовою відмінністю європейського підходу є сприйняття антикорупційної діяльності не як ізольованої функції каральних підрозділів, а як наскрізного елемента всіх бізнес-процесів – від управління персоналом до автоматизації митного оформлення.

Для України, яка у 2024–2025 роках активно просувається переговорним процесом щодо вступу до ЄС (зокрема, в рамках скринінгу за розділом 29 «Митний союз»), імплементація цих стандартів перестала бути суто декларативною метою і перетворилася на юридичне зобов'язання. Правовим фундаментом цієї трансформації виступає Державна антикорупційна програма на 2023–2025 роки [11], яка визначає митні органи як одну з пріоритетних сфер для впровадження інструментів комплаєнсу та ризик-менеджменту.

Однак, як свідчить європейський досвід, лише нормативно-правового регулювання недостатньо. Інституційні зміни наражаються на опір середовища, якщо вони не підкріплені зміною організаційної культури. Тому стратегія ЄС базується на паралельному застосуванні двох інструментів: *hard law* (жорсткі регламенти, директиви, діяльність OLAF та ЕРРО) та *soft power* (освітні програми, формування етичних стандартів, екосистема нульової толерантності до корупції). Саме освітній компонент виступає тим каталізатором, який забезпечує сталість антикорупційних реформ у довгостроковій перспективі.

Розуміння того, що доброчесність неможливо нав'язати виключно адміністративними наказами, зумовило зміщення фокусу на превентивну роботу з майбутніми кадрами – передусім зі студентською молоддю. Вагому роль у цьому процесі відіграє співпраця з європейськими освітніми фондами. Яскравим прикладом такої синергії є розробка та реалізація у 2023–2026 роках ініціативною групою кафедри публічного управління та митного адміністрування Університету митної справи та фінансів грантової програми ERASMUS+ (Модуль Жан Моне) за темою «Досвід ЄС у сфері митної безпеки та протидії корупції в Україні».

Цей проект є унікальним освітнім майданчиком, який транслює європейську антикорупційну парадигму в українське академічне середовище. У рамках проекту розроблено спеціалізований підмодуль «Досвід європейських країн у подоланні корупції в державних органах валютного регулювання та в митних органах». Структурно підмодуль охоплює дев'ять тематичних напрямів, які комплексно розкривають феномен корупції в митній сфері: від теоретичних концептів конфлікту інтересів до практичних кейсів роботи Європейського управління з питань запобігання зловживанням (OLAF).

Важливість запровадження таких освітніх ініціатив зумовлена кількома факторами: По-перше, відбувається зміна ціннісних орієнтирів. Молодь, яка навчається за європейськими стандартами, формує професійний світогляд, у якому корупція сприймається не як «норма ведення справ» або спосіб компенсації низької заробітної плати, а як деструктивне явище, що руйнує державу. Як зазначав Курт Кобейн: «*The duty of youth is to challenge corruption*» (Обов'язок молоді – кинути виклик корупції). Цей виклик полягає не лише в протестних настроях, а в готовності працювати за новими, прозорими правилами. По-друге, програма забезпечує набуття прикладних компетенцій. Студенти вивчають реальні механізми виявлення корупційних ризиків, принципи роботи систем автоматизованого митного оформлення (Paperless Customs) та інструменти захисту викривачів (whistleblowers) відповідно до Директиви ЄС 2019/1937 [12]. По-третє, формується кадровий резерв нового типу. Випускники Університету митної справи та фінансів щороку поповнюють лави Державної митної служби України. Інтегруючись у структуру Держмитслужби, молоді фахівці, які пройшли підготовку в межах Модуля Жан Моне, стають агентами змін (change-makers) безпосередньо на місцях. Вони готові працювати з новими інструментами контролю та не толерують порушення митної етики.

Таким чином, освітні ініціативи за підтримки ЄС створюють невидимий, але міцний фундамент для інституційних трансформацій Держмитслужби, результати яких стали особливо відчутними у 2025 році.

Набуті в рамках міжнародних освітніх програм (зокрема Модуля Жан Моне за програмою ERASMUS+) теоретичні знання знаходять своє відображення в реальній практиці трансформації вітчизняних митних органів. Аналіз реалізації антикорупційної політики в Держмитслужбі за результатами 2025 року [13, 14] демонструє безпрецедентний перехід від формального (паперового) комплаєнсу до застосування жорстких інструментів моніторингу доброчесності. З метою об'єктивізації досягнутих результатів доцільно проаналізувати ключові показники діяльності уповноважених підрозділів з питань запобігання та виявлення корупції, що наведені у таблиці 1 та дозволяють виокремити кілька критично важливих тенденцій, зокрема, що індикатором ефективності стала превентивна робота з врегулювання конфлікту інтересів.

Протягом 2025 року було опрацьовано 2400 контрагентів та понад 3390 договорів, що дозволило превентивно врегулювати 1151 випадок конфлікту інтересів. Такий високий показник свідчить не про раптове збільшення кількості порушень, а про кардинальне покращення інституційної спроможності системи виявляти ризики на етапі їх

Таблиця 1

Показники результативності антикорупційних заходів Держмитслужби у 2025 році

Напрямок діяльності	Зміст заходів та кількісні показники
Фінансовий контроль та декларування	<ul style="list-style-type: none"> • Забезпечено подання декларацій доброчесності: ~1800 посадових осіб. • Виявлено фактів неподання/несвочасного подання декларацій: 107 повідомлень направлено до НАЗК. • Притягнуто до адмінвідповідальності: 4 особи. • Внесено до Реєстру корупціонерів: 3 особи (1 за декларування, 2 за етичні порушення).
Врегулювання конфлікту інтересів	<ul style="list-style-type: none"> • Перевірено: 2400 контрагентів та 3390 договорів. • Врегульовано конфліктів інтересів: 1151 випадок (з них 21 рішення щодо номенклатури Голови Служби). • Запроваджено обов'язкове візування кадрових наказів уповноваженим підрозділом.
Робота з повідомленнями про корупцію	<ul style="list-style-type: none"> • Опрацьовано повідомлень: 126. • Розпочато внутрішніх перевірок: 6. • Передано до правоохоронних органів: 25 матеріалів (з них 22 – спецуб'єктам протидії корупції).
Міжнародна співпраця та інституційний розвиток	<ul style="list-style-type: none"> • Проведено опитування CIPS-2025 (спільно з WCO): зафіксовано зростання довіри бізнесу. • Розпочато створення Мобільного антикорупційного центру (МАЦ). • Співпраця з EU4PFM: тренінги з моніторингу способу життя, впровадження процедур тестування на алкоголь/наркотики.

Джерело: складено авторкою за матеріалами [13-14]

зародження. Цьому сприяло запровадження обов’язкового візування кадрових наказів антикорупційним підрозділом, що відіграло роль інституційного фільтра, мінімізуючи ризики призначення осіб, пов’язаних родинними чи бізнес-зв’язками [13].

Практичний вимір моніторингу доброчесності у 2025 році ознаменувався імплементацією жорстких інструментів фінансового контролю (Постанови КМУ № 366 [15] та № 487 [16]). Систематична перевірка способу життя та психофізіологічний контроль (поліграф) дозволили виявити критичні невідповідності між задекларованими статками та реальними витратами окремих митників [14]. Направлення 107 повідомлень до НАЗК та внесення осіб до Реєстру корупціонерів демонструють перехід від презумпції абсолютної довіри до чиновника до системи жорсткої підзвітності.

Важливим вектором стало стимулювання культури викривання (whistleblowing). У 2025 році Держмитслужба оновила нормативну базу (Накази № 252 [17] та № 462 [18]). Опрацювання 126 повідомлень та передача 25 матеріалів правоохоронним органам доводить, що оновлена база почала працювати на практиці [19].

Визнанням результативності цих кроків стали результати Огляду першої фази програми WCO A-CIP (2019-2025). Опитування CIPS-2025 зафіксувало стійку позитивну динаміку у сприйнятті доброчесності митників з боку бізнесу, що підтверджує правильність обраного вектора реформ [20]. Окрім того, розпочато реалізацію інноваційного проєкту зі створення Мобільного антикорупційного центру (МАЦ) – підрозділу, здатного оперативно реагувати на ризики безпосередньо в пунктах пропуску.

Паралельно з жорстким контролем, Держмитслужба масштабувала інформаційну кампанію «Не пропонуйте – ми не беремо». Її ключовий меседж спрямований на деконструкцію стереотипу про односторонню провину чиновника, наголошуючи на двосторонній відповідальності: як того, хто вимагає, так і того, хто пропонує хабар. Цей підхід є класичним інструментом європейської практики формування нульової толерантності [21].

Незважаючи на відчутні успіхи України у 2025 році, порівняльний аналіз вітчизняної та європейської моделей виявляє концептуальну різницю в підходах. Антикорупційна стратегія митних адміністрацій країн ЄС базується на парадигмі «запобігання через автоматизацію та невідворотність», що закріплена в Переглянутій Аруській декларації [9] та деталізована в «Митних прототипах» (Customs Blueprints) [10].

Для глибшого розуміння стратегічних орієнтирів розвитку вітчизняної митниці доцільно здійснити компаративний аналіз антикорупційних моделей (табл. 2).

Аналіз таблиці 2 яскраво ілюструє концептуальний розрив, який Україні необхідно подолати на шляху євроінтеграції. Якщо вітчизняна модель на поточному етапі об’єктивно змушена фокусуватися на репресивних методах очищення системи (виявлення кадрів, поліграф, відповідальність), то європейський підхід акцентує на архітектурних змінах та мінімізації дискреційних повноважень.

Основою антикорупційної стійкості митниць ЄС є три ключові компоненти, які контрастують з українськими реаліями: тотальна цифровізація (Paperless Customs) та управління ризиками; багаторівнева архітектура контролю; абсолютний захист викривачів.

Ключовою відмінністю антикорупційних заходів є підхід до дискреційних повноважень. В ЄС концепт *Paperless Customs* реалізований таким чином, що 99% митних декларацій обробляються автоматично. Система управління ризиками (CRMS) за допомогою алгоритмів централізовано визначає вантажі для огляду. Це усуває людський фактор: інспектор на місці не може скасувати рішення алгоритму без залишення цифрового сліду, що робить «домовленості» технологічно неможливими.

Таблиця 2

Порівняльний аналіз здійснення антикорупційних заходів в митних органах України та в країнах ЄС

Критерій порівняння	Україна (поточний стан 2025 р.)	Країни Європейського Союзу (стандарт)
Основний фокус діяльності	<i>Очищення системи.</i> Акцент на виявленні недоброчесних кадрів, перевірках, поліграфі та моніторингу способу життя.	<i>Превенція ризиків.</i> Акцент на зміні бізнес-процесів, цифровізації та усуненні можливостей для корупції.
Роль людського фактору	<i>Висока дискреція.</i> Інспектор часто має повноваження самостійно приймати рішення, що створює корупційні ризики.	<i>Мінімізована.</i> Рішення про контроль приймає алгоритм (AI/Risk Management System). Діє принцип «чотирьох очей».
Інструменти контролю персоналу	Психофізіологічне опитування (поліграф); Перевірка декларацій; Дисциплінарні провадження.	Ротація кадрів (кожні 2–3 роки); Випадкові аудити (random checks); Провокації хабаря (integrity tests) в рамках закону.
Інститут викривачів	<i>Розвивається.</i> Акцент на матеріальному заохоченні (10% від суми) та формалізації каналів повідомлень.	<i>Розвинений.</i> Акцент на гарантіях безпеки, анонімності та корпоративній культурі «нульової толерантності».
Міжнародна взаємодія	Отримувач технічної допомоги та експертизи (EU4PFM, WCO).	Учасник єдиної системи обміну інформацією та спільних розслідувань (OLAF, Europol).

Джерело: складено авторкою за даними [5-8, 9, 10, 12]

Крім того, європейський стандарт контролю (на відміну від українського акценту на поліграфах) базується на системній ротатії кадрів та багаторівневій наднаціональній перевірці (за участю Європейського управління з питань запобігання зловживанням – OLAF та Прокуратури ЄС – EPPO). Це повністю руйнує локальні корупційні мережі та кругову поруку.

Щодо інституту викривачів, то Директива ЄС 2019/1937 [12] формує середовище, де повідомлення про корупцію є не інструментом збагачення чи помсти, а соціально схвалюваним обов'язком, захищеним на рівні найвищих стандартів безпеки та трудових прав. Для української молоді, яка вивчає цей підхід через освітні проекти, така модель стає природною нормою професійної поведінки. Таким чином, стратегічним завданням для України є поступовий транзит від каральної моделі (домінуючої ролі людського фактору) до європейської моделі алгоритмічного контролю, що передбачає масштабну цифровізацію та інтеграцію вітчизняних баз даних з європейськими системами обміну інформацією.

Висновки та напрями подальших з розвідок у цьому напрямі. Досвід функціонування митних органів України у 2025 році переконливо доводить, що держава здійснила потужний інституційний ривок у розбудові антикорупційної інфраструктури. Запровадження психофізіологічного контролю, моніторингу способу життя та ефективне врегулювання понад тисячі конфліктів інтересів свідчать про готовність Держмитслужби до радикального очищення своїх лав. Важливу роль у цьому процесі відіграє синергія державної політики та міжнародних освітніх ініціатив. Реалізація грантової програми ERASMUS+ (Модуль Жан Моне) на базі Університету митної справи та фінансів демонструє, що виховання нової генерації митників з числа прогресивної молоді на європейських стандартах доброчесності є найбільш ефективним превентивним механізмом у довгостроковій перспективі.

Водночас, порівняльний аналіз із практиками Європейського Союзу вказує на необхідність зміни базової парадигми. Стратегічним вектором розвитку вітчизняної митниці має стати перехід від тактики ситуативного виявлення корупціонерів до стратегії технологічного унеможливлення корупції. Це вимагає повної цифровізації митних процедур (Paperless Customs), усунення суб'єктивізму через алгоритмічне управління ризиками, повноцінного запуску Мобільного антикорупційного центру (МАЦ) та інтеграції в європейську архітектуру безпеки (OLAF, EPPO). Лише поєднання жорстких ІТ-рішень, безперервного моніторингу та сучасної європейської освіти для молодого покоління фахівців дозволить побудувати митну службу, що відповідає критеріям повноправного членства України в ЄС.

Список використаних джерел:

1. Бережнюк І. Г., Пашко П. В. Митна політика та митна безпека України : монографія / за заг. ред. П. В. Пашка, І. Г. Бережнюка. Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2013. 338 с.
2. Додін Є. В. Митна злочинність: поняття та структура. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 55. С. 361–366. URL: <http://www.apdp.in.ua/v57/55.pdf>
3. Івашова Л. М., Шевченко Н. І., Виноградова Н. Л. Особливості реалізації антикорупційної політики та протидії тіншовому сектору економіки у світлі євроінтеграційних прагнень України. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2022. №3 (34). С.40–49. DOI <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2022-3.6>
4. Івашова Л. М., Антонова Л. В., Штиршов О. М. Синергія молодіжної та антикорупційної політики як передумова ефективної повоєнної відбудови України. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2025. № 4 (47). С. 18-25 DOI <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2025-4.3>
5. Ченцов В. В. Формування єдиного митного простору: європейський досвід та перспективи України. *Вісник Академії митної служби України. Серія: Державне управління*. 2012. № 1. С. 14–21.
6. The OLAF Report 2024. European Anti-Fraud Office. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2025. URL: https://anti-fraud.ec.europa.eu/about-us/reports/olaf-report_en (дата звернення: 22.02.2026).
7. Звіт за результатами Четвертого раунду оцінювання: Запобігання корупції стосовно народних депутатів, суддів та прокурорів. Другий проміжний звіт про виконання Україною рекомендацій / Група держав проти корупції (GRECO). Страсбург: Рада Європи, 2024. URL: <https://www.coe.int/en/web/greco/evaluations/ukraine> (дата звернення: 22.02.2026).
8. Аналітичні матеріали щодо підтримки антикорупційних заходів та євроінтеграції митних органів України. Проект ЄС «Підтримка управління державними фінансами в Україні» (EU4PFM): Компонент 3 «Митниця». Київ, 2025. URL: <https://eu4pfm.com.ua/customs/> (дата звернення: 22.02.2026).
9. The Revised Arusha Declaration regarding Good Governance and Integrity in Customs. World Customs Organization. Brussels, 2003. URL: https://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/about-us/legal-instruments/declarations/revised_arusha_declaration_en.pdf
10. Customs Blueprints: Pathways to modern customs. European Commission, Taxation and Customs Union. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007. 92 p. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3394155c-a1b4-11e5-b528-01aa75ed71a1>
11. Державна антикорупційна програма на 2023-2025 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 березня 2023 р. № 220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#Text>

12. Directive (EU) 2019/1937 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2019 on the protection of persons who report breaches of Union law. Official Journal of the European Union. 2019. L 305. P. 17–56. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32019L1937>

13. Звіт про виконання у II півріччі 2025 року Антикорупційної програми Державної митної служби України на 2023-2025 роки. Державна митна служби України. Запобігання корупції. URL: <https://customs.gov.ua/zapobigannia-proiavam-koruptsiyi-1>

14. Оцінка діяльності Держмитслужби. Державна митна служби України. URL: <https://customs.gov.ua/otsinka-diialnosti>

15. Про затвердження Порядку проведення психофізіологічного опитування посадових осіб митних органів та кандидатів на зайняття посад державної служби в митних органах із застосуванням поліграфа : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.04.2025 № 366. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2025-%D0%BF>

16. Деякі питання проведення перевірки на добросесність та моніторингу способу життя посадових осіб митних органів : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2025 № 487. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2025-%D0%BF>

17. Порядок організації роботи з повідомленнями про корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення в апараті Держмитслужби та її територіальних органах: Наказ Державної митної служби України від 19.03.2025 № 252. URL: <https://customs.gov.ua/>

18. Положення щодо впровадження в Держмитслужбі та її територіальних органах механізмів заохочення викривачів та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень: Наказ Державної митної служби України від 22.05.2025 № 462. Офіційний вебсайт Державної митної служби України. URL: <https://customs.gov.ua/>

19. Інформація та результати роботи підрозділів з питань запобігання та виявлення корупції Держмитслужби у січні-грудні 2025 року. Державна митна служби України. Запобігання корупції. URL: <https://customs.gov.ua/zapobigannia-proiavam-koruptsiyi-1>

20. Держмитслужба отримала відзнаку за впровадження вданих practices добросесності. Державна митна служби України. URL: <https://customs.gov.ua/news/zapobigannia-koruptsiyi-102/post/derzhmitsluzhba-otrimala-vidznaku-za-vprovadzhennia-vdaliikh-praktik-dobrochesnosti-2563>

21. Корупція має наслідки: Держмитслужба розширює інформаційну кампанію «Не пропонуйте – ми не беремо». Державна митна служби України. URL: <https://customs.gov.ua/news/zapobigannia-koruptsiyi-102/post/koruptsiia-maie-naslidki-derzhmitsluzhba-rozshiriue-informatsiinu-kampaniiu-ne-proponuite-mi-ne-beremo-2628>

References:

1. Berezniuk, I. H., & Pashko, P. V. (2013). *Mytna polityka ta mytna bezpeka Ukrainy* [Customs policy and customs security of Ukraine: monograph]. Khmelnytskyi: PP Melnyk A. A. [in Ukrainian].

2. Dodin, Ye. V. (2010). *Mytna zlochynnist: poniattia ta struktura* [Customs crime: concept and structure]. *Aktualni problemy derzhavy i prava*, 55, 361–366. Retrieved from: <http://www.apdp.in.ua/v57/55.pdf> [in Ukrainian].

3. Ivashova, L. M., Shevchenko, N. I., & Vynohradova, N. L. (2022). *Osoblyvosti realizatsii antykoruptsiinoi polityky ta protydiv tiniovomu sektoru ekonomiky u svitli yevrointehratsiinykh prahnen Ukrainy* [Features of the implementation of anti-corruption policy and counteraction to the shadow sector of the economy in the light of Ukraine's European integration aspirations]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*, 3(34), 40–49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2022-3.6>. [in Ukrainian].

4. Ivashova, L. M., Antonova, L. V., & Shtyrov, O. M. (2025). *Synerhiia molodizhnoi ta antykoruptsiinoi polityky yak peredumova efektyvnoi povoiennoi vidbudovy Ukrainy* [Synergy of youth and anti-corruption policy as a prerequisite for effective post-war reconstruction of Ukraine]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*, 4(47), 18-25. DOI: <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2025-4.3>. [in Ukrainian].

5. Chentsov, V. V. (2012). *Formuvannia yedynoho mytnoho prostoru: yevropeyskyi dosvid ta perspektyvy Ukrainy* [Formation of a single customs space: European experience and prospects for Ukraine]. *Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy. Seriya: Derzhavne upravlinnia*, 1, 14–21 [in Ukrainian].

6. European Anti-Fraud Office. (2025). *The OLAF Report 2024*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Retrieved from: https://anti-fraud.ec.europa.eu/about-us/reports/olaf-report_en

7. Hrupa derzhav proty koruptsii (GRECO). (2024). *Zvit za rezultatamy Chetvertoho raundu otsiniuvannia: Zapobihannia koruptsii stosovno narodnykh deputativ, suddiv ta prokuroriv. Druhyi promizhnyi zvit pro vykonannia Ukrainoiu rekomendatsii* [Fourth Evaluation Round Report: Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors. Second Interim Compliance Report on Ukraine]. Strasbourg: Council of Europe. Retrieved from: <https://www.coe.int/en/web/greco/evaluations/ukraine> [in Ukrainian].

8. Proiekt YeS "Pidtrymka upravlinnia derzhavnymi finansamy v Ukraini" (EU4PFM). (2025). *Analitichni materialy shchodo pidtrymky antykoruptsiinykh zakhodiv ta yevrointehratsii mytnykh orhaniv Ukrainy* [Analytical materials on

supporting anti-corruption measures and European integration of the customs authorities of Ukraine]. Kyiv. Retrieved from: <https://eu4pfm.com.ua/customs/> [in Ukrainian].

9. World Customs Organization. (2003). The Revised Arusha Declaration regarding Good Governance and Integrity in Customs. Brussels. Retrieved from: https://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/about-us/legal-instruments/declarations/revised_arusha_declaration_en.pdf

10. European Commission, Taxation and Customs Union. (2007). Customs Blueprints: Pathways to modern customs. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. Retrieved from: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3394155c-a1b4-11e5-b528-01aa75ed71a1>

11. Kabinet Ministriv Ukrayiny (2023). Derzhavna antykoruptsiyna prohrama na 2023-2025 roky: Postanova [State Anti-Corruption Program for 2023-2025: Resolution] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

12. European Parliament and the Council. (2019). Directive (EU) 2019/1937 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2019 on the protection of persons who report breaches of Union law. Official Journal of the European Union, L 305, 17–56. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32019L1937>

13. Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy. (2025). Zvit pro vykonannya u II pivrichchi 2025 roku Antykoruptsiinoi prohramy Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy na 2023-2025 roky [Report on the implementation of the Anti-Corruption Program of the State Customs Service of Ukraine for 2023-2025 in the second half of 2025]. Retrieved from: <https://customs.gov.ua/zapobigannia-proiavam-koruptsiyi-1> [in Ukrainian].

14. Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy. (2025). Otsinka diialnosti Derzhmytnsluzhby [Evaluation of the State Customs Service activities]. Retrieved from: <https://customs.gov.ua/otsinka-diialnosti> [in Ukrainian].

15. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2025). Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia psykhoфизиологичного opytuvannia posadovykh osib mytnykh orhaniv ta kandydativ na zainiattia posad derzhavnoi sluzhby v mytnykh orhanakh iz zastosuvanniam polihrafa: Postanova [On approval of the Procedure for conducting psychophysiological interviewing of customs officials and candidates for civil service positions in customs authorities using a polygraph: Resolution]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2025-%D0%BF> [in Ukrainian].

16. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2025). Deiaki pytannia provedennia perevirky na dobrochesnist ta monitorynhu sposobu zhyttia posadovykh osib mytnykh orhaniv: Postanova [Some issues of conducting integrity checks and lifestyle monitoring of customs officials: Resolution]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2025-%D0%BF> [in Ukrainian].

17. Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy. (2025). Poriadok orhanizatsii roboty z povidomlenniamy pro koruptsiini abo poviazani z koruptsiieyu pravoporushennia v aparati Derzhmytnsluzhby ta yii terytorialnykh orhanakh: Nakaz [Procedure for organizing work with reports of corruption or corruption-related offenses in the apparatus of the State Customs Service and its territorial bodies: Order. Retrieved from: <https://customs.gov.ua/> [in Ukrainian].

18. Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy. (2025). Polozhennia shchodo vprovadzhennia v Derzhmytnsluzhbi ta yii terytorialnykh orhanakh mekhanizmiv zaokhochennia vykrychaviv ta formuvannia kultury povidomlennia pro mozhylyvi fakty koruptsiinykh abo poviazanykh z koruptsiieyu pravoporushen: Nakaz [Regulation on the implementation in the State Customs Service and its territorial bodies of mechanisms for encouraging whistleblowers and forming a culture of reporting possible facts of corruption or corruption-related offenses: Order]. Retrieved from: <https://customs.gov.ua/> [in Ukrainian].

19. Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy. (2025). Informatsiia ta rezultaty roboty pidrozdiliv z pytan zapobihannia ta vyavlennia koruptsii Derzhmytnsluzhby u sichni-hrudni 2025 roku [Information and performance results of the corruption prevention and detection units of the State Customs Service in January-December 2025]. Retrieved from: <https://customs.gov.ua/zapobigannia-proiavam-koruptsiyi-1> [in Ukrainian].

20. Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy. (2025). Derzhmytnsluzhba otrymala vidznaku za vprovadzhennia vdalykh praktyk dobrochesnosti [State Customs Service received an award for implementing successful integrity practices]. Retrieved from: <https://customs.gov.ua/news/zapobigannia-koruptsiyi-102/post/derzhmitsluzhba-otrymala-vidznaku-za-vprovadzhennia-vdalikh-praktik-dobrochesnosti-2563> [in Ukrainian].

21. Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy. (2025). Koruptsiia maie naslidky: Derzhmytnsluzhba rozshyriuie informatsiinu kampaniiu "Ne proponuite – my ne beremo" [Corruption has consequences: State Customs Service expands the information campaign "Do not offer – we do not take"]. Retrieved from: <https://customs.gov.ua/news/zapobigannia-koruptsiyi-102/post/koruptsiia-maie-naslidki-derzhmitsluzhba-rozshyriuie-informatsiinu-kampaniiu-ne-proponuite-mi-ne-beremo-2628> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 20.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.04.2026